

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/93/93/98

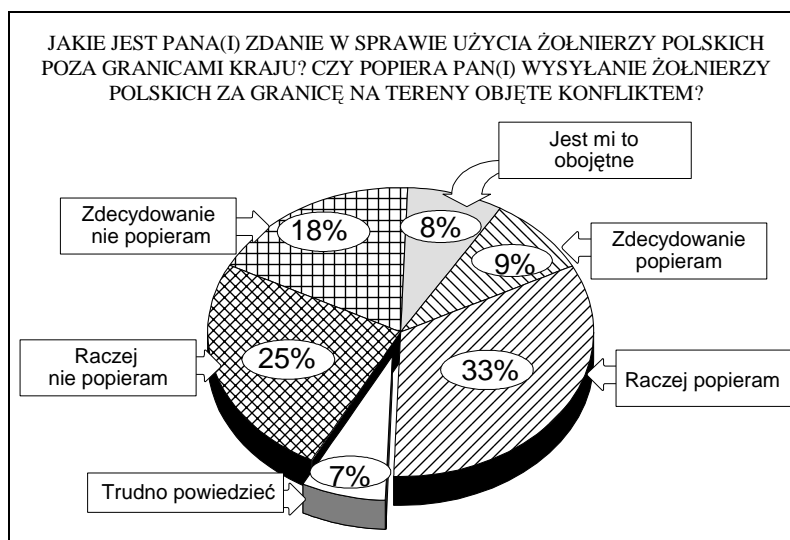
UŻYCIE POLSKICH ŻOŁNIERZY W MISJACH MIĘDZYNARODOWYCH POZA GRANICAMI KRAJU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

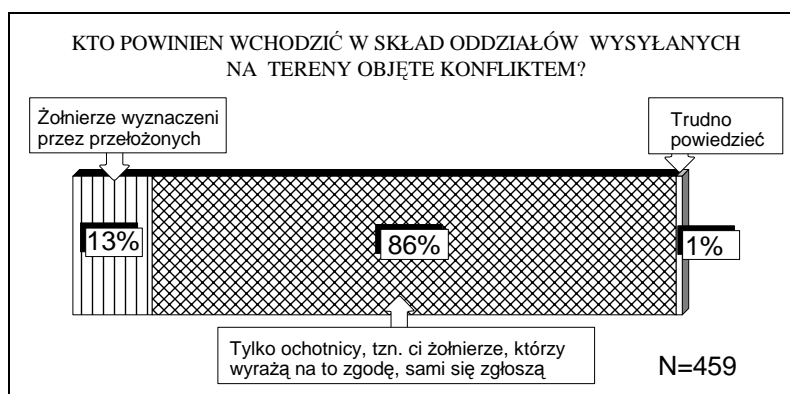
WARSZAWA, LIPIEC '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W sprawie udziału polskich żołnierzy w misjach międzynarodowych opinia publiczna jest podzielona - 42% respondentów popiera ich wysyłanie za granicę na tereny objęte konfliktem, a 43% wyraża sprzeciw.

- Blisko połowa ankietowanych uważa, że Polska nie powinna wysyłać swoich żołnierzy w ramach sił NATO na teren Kosowa. Odmienne zdanie ma jedna trzecia badanych.
- Wśród osób popierających ogólnie udział polskich oddziałów w misjach za granicą zdecydowanie przeważa opinia, że w ich skład powinni wchodzić jedynie ochotnicy, a nie żołnierze wyznaczeni przez przełożonych.

W opinii społecznej od kilku lat dominuje pogląd, że dla zapewnienia bezpieczeństwa naszego kraju najkorzystniejsze jest przystąpienie Polski do NATO. W ewentualnym referendum opowiedziałyby się za tym zdecydowana większość ankietowanych¹. Można przypuszczać, że postęp na drodze przyjęcia Polski do NATO, jaki dokonał się w ostatnim roku, umocnił pozytywne nastawienie społeczeństwa wobec naszego członkostwa w tej organizacji².

Zarazem jednak przystąpienie Polski do NATO zyskuje mniejsze poparcie opinii publicznej, gdy ankietowani uświadamiają sobie rozmaite konsekwencje tego kroku. Odsetek badanych popierających wejście do sojuszu północnoatlantyckiego zmniejsza się z czterech piątych (80%) do dwóch trzecich (65%), gdyby oznaczało to udział żołnierzy polskich w operacjach wojskowych NATO w rejonach konfliktów w innych krajach.

Trzeba też przypomnieć, że w czerwcu '93 jedynie niespełna połowa badanych (48%) popierała ewentualną interwencję wojskową na terenie byłej Jugosławii i tylko jedna trzecia uważała za słuszny udział w niej wojsk polskich³. Zaangażowanie się organizacji międzynarodowych w rozwiązanie konfliktów na Bałkanach było przez znaczną większość badanych akceptowane, ale za ewentualnym udziałem polskich oddziałów w bardziej zdecydowanych działaniach militarnych w Bośni opowiedziało się (we wrześniu '95) tylko 35% respondentów⁴. Rok wcześniej (w październiku '94) większość respondentów (61%) uznała, że polscy żołnierze nie powinni uczestniczyć w międzynarodowej interwencji na Haiti; za ich włączeniem się do akcji opowiedziało się niespełna jedna czwarta badanych (23%)⁵. Udział

¹ Por. komunikat CBOS „Polacy wobec NATO”, lipiec '97.

² Por. komunikat CBOS „Polacy o przyjęciu naszego kraju do NATO”, luty '98.

³ Por. komunikat CBOS „Zagrożenia dla świata i opinie o ewentualnej interwencji zbrojnej w byłej Jugosławii”, sierpień '93.

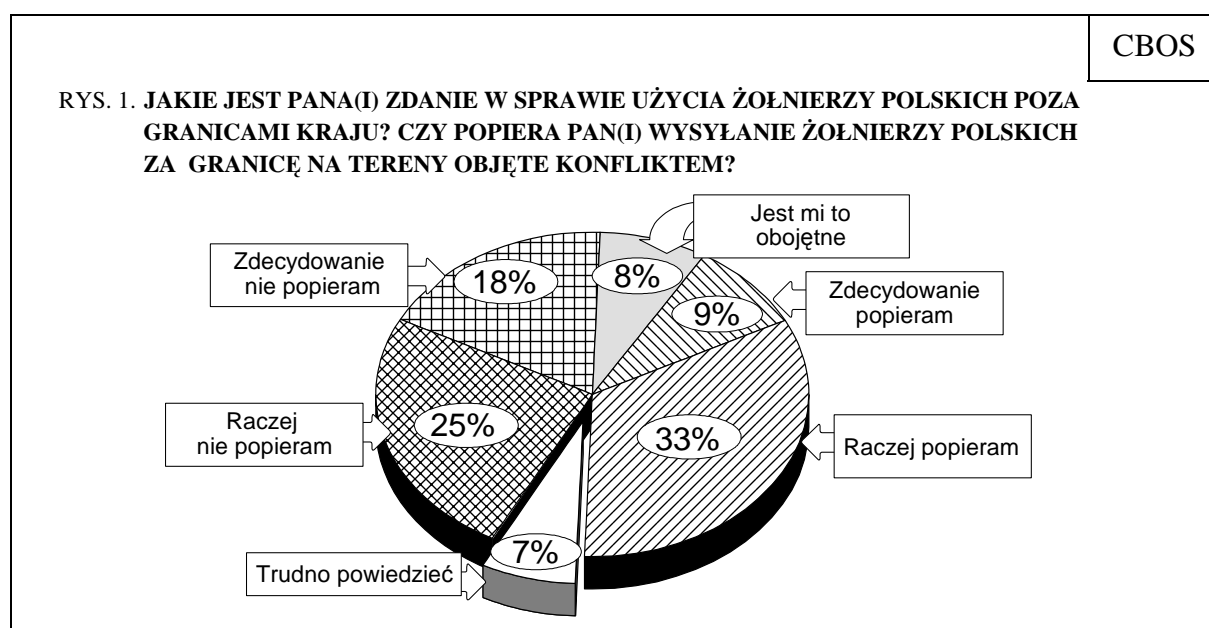
⁴ Por. komunikat CBOS „Polacy o konflikcie w Bośni”, wrzesień '95.

⁵ Por. komunikat CBOS „Czy polscy żołnierze powinni pojechać na Haiti?”, październik '94.

polских oddziałów w akcjach interwencyjnych nie cieszył się więc szerokim poparciem społecznym, zwłaszcza że mogło to się wiązać z obawami o ich zaangażowanie w działania bojowe.

Warto więc dowiedzieć się, jakie są obecnie opinie w tej sprawie - w sytuacji możliwego militarnego zaangażowania się NATO w konflikt w Kosowie i bliskiego już pełnoprawnego członkostwa Polski w tej organizacji (mimo że nasz rząd nie przewiduje wysłania polskich oddziałów do Kosowa), a także po doświadczeniach z uczestnictwem naszych żołnierzy w siłach pokojowych w Bośni.

Z ostatniego sondażu⁶ dotyczącego tej tematyki wynika, że odsetek osób sprzeciwiających się użyciu polskich żołnierzy poza granicami kraju na terenach objętych konfliktami jest mniej więcej taki sam jak odsetek respondentów popierających nasz udział w takich akcjach. Przeciwnicy są jednak częściej bardziej zdecydowani w swych opiniach.

Udział polskich żołnierzy w operacjach poza granicami kraju, podobnie jak w przeszłości, częściej popierają mężczyźni niż kobiety; akceptuje go nieco ponad połowa mężczyzn,

⁶ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (97) przeprowadzono w dniach 17-23 czerwca ‘98 na 1103-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

a tylko jedna trzecia kobiet⁷. Działania tego rodzaju częściej też aprobują młodszy ankietyowani oraz mieszkańcy dużych miast.

Najwyraźniejsze jest jednak powiązanie tej kwestii z poziomem wykształcenia: im lepiej badani są wykształceni, tym częściej opowiadają się za wysyłaniem naszych żołnierzy na tereny objęte konfliktami (od 26% wśród osób z wykształceniem podstawowym do 66% - z wykształceniem wyższym). Związane z tym jest częstsze poparcie dla misji polskich żołnierzy poza granicami kraju wśród ludzi o wysokich dochodach na osobę, żyjących w dobrych warunkach materialnych. Spośród grup społeczno-zawodowych częściej udzielanego poparcia wyróżniają się przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji. Przeciwni wysyłaniu polskich żołnierzy za granicę w ramach akcji międzynarodowych są najczęściej rolnicy, gospodynie domowe, robotnicy niewykwalifikowani oraz renciści.

Można też zauważyć, że religijność ankietowanych - mierzona częstością praktyk religijnych - wiąże się częściej z opiniami przeciwnymi użyciu naszych żołnierzy w tego rodzaju działaniach. Natomiast prawicowe poglądy polityczne sprzyjają udzielaniu poparcia takim misjom wojskowym.

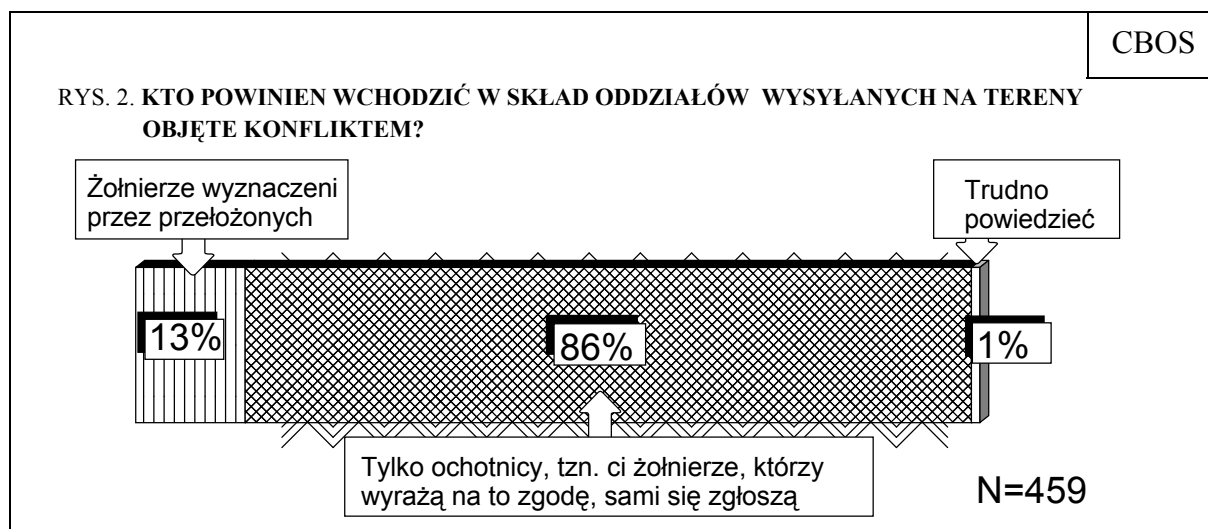
U podłoża zaobserwowanych różnicowań opinii w tej sprawie może też leżeć zainteresowanie badanych sprawami polityki, sprzyjające wiedzy o charakterze i znaczeniu takich międzynarodowych interwencji. Z analizy danych wynika, że im większe deklarowane zainteresowanie polityką, tym częstsza akceptacja wysyłania polskich żołnierzy, a rzadsza obojętność wobec tej kwestii lub sprzeciw; rzadszy także brak zdania. Użycie polskich żołnierzy poza granicami kraju popiera 62% interesujących się polityką, a tylko 13% deklarujących zupełny jego brak. Samo jednak śledzenie informacji na temat obecnego konfliktu między Serbami a Albańczykami w Kosowie w mniejszym stopniu wpływa na różnice opinii niż ogólne zainteresowanie wydarzeniami politycznymi⁸.

Wśród respondentów popierających wysyłanie polskich oddziałów za granicę na tereny objęte konfliktem zdecydowanie przeważa opinia, że w ich skład powinni wchodzić tylko ochotnicy, a nie żołnierze wyznaczeni przez przełożonych.

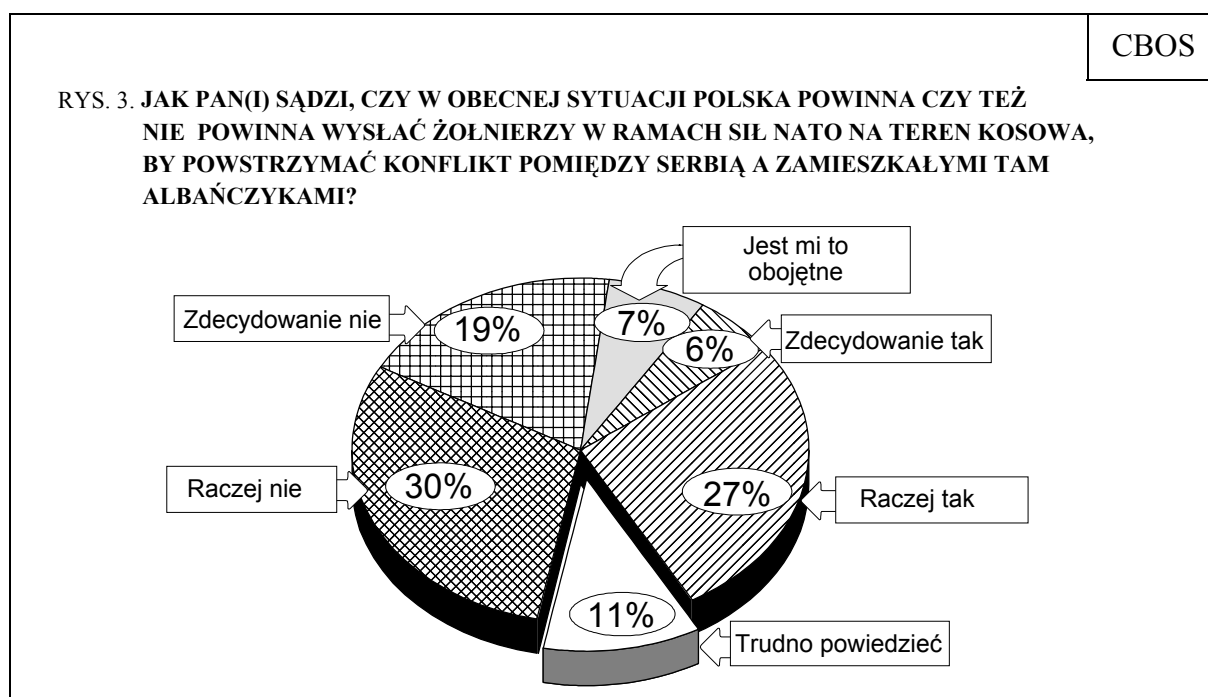
⁷ Zob. tabele aneksowe.

⁸ V Cramera = 0.16, podczas gdy w przypadku zainteresowania polityką wynosi 0.19.

OPINIE OSÓB POPIERAJĄCYCH UŻYCIĘ ŻOŁNIERZY POLSKICH ZA GRANICĄ

Ogólne poparcie dla udziału naszych żołnierzy w misjach na terenach objętych konfliktem za granicą nie musi jednak oznaczać poparcia dla ewentualnego wysłania polskich żołnierzy do Kosowa w celu powstrzymania konfliktu między Serbią a ludnością albańską. Odsetek osób, które uważają, że w tym przypadku Polska powinna wysłać swoich żołnierzy, jest wśród wszystkich respondentów niższy niż odsetek deklarujących się ogólnie jako zwolennicy użycia polskich oddziałów w misjach za granicą.

Blisko połowa ogółu badanych uważa, że Polska nie powinna się angażować militarnie w ten konflikt, a tylko jedna trzecia opowiada się za udziałem polskich oddziałów w ewentualnej misji NATO. Przeważają więc wyraźnie opinie przeciwne angażowaniu się w tę sprawę, częściej też mają one zdecydowany charakter.

Spośród respondentów, którzy popierają udział Polaków w misjach pokojowych poza granicami kraju, większość (68%) uważa także, że Polska powinna wysłać swoich żołnierzy do Kosowa, jednak znaczna część (21%) jest temu przeciwna. Natomiast respondenci, którzy są w ogóle przeciwni misjom polskich żołnierzy poza granicami kraju, w zdecydowanej większości (85%) uważają też, że Polska nie powinna uczestniczyć w rozwiązywaniu konfliktu w Kosowie; niewielu spośród nich popiera nasz ewentualny udział w takiej misji (7%).

Ogólnie rzecz biorąc, niechęć części badanych wobec angażowania się Polski w militarne akcje międzynarodowe za granicą jest więc bardziej zdecydowana i wyraźniej daje znać o sobie w konkretnych sprawach niż deklarowane przez innych poparcie dla udziału żołnierzy polskich w takich akcjach.

Na różnice opinii w sprawie ewentualnego wysłania żołnierzy polskich na teren Kosowa wpływa - podobnie jak w przypadku opinii o użyciu w ogóle polskich oddziałów poza granicami kraju - płeć i wiek badanych: mężczyźni i młodzi respondenci (do 34 lat) częściej niż pozostali ankietowani uważają, że powinniśmy wysłać swoich żołnierzy. Podobnie też jak w kwestii ogólnej, poparcia dla udziału Polski w militarnej akcji w Kosowie częściej udzielają mieszkańcy miast, zwłaszcza dużych, niż wsi; wyraźnie też zależy ono od poziomu wykształcenia ankietowanych i powiązanej z nim sytuacji materialnej. Prawicowe poglądy polityczne również sprzyjają poparciowi udziału polskich żołnierzy w misji NATO, nie widać natomiast różnic zależnych od religijności badanych (zob. tabele aneksowe). Częstością udzielanego poparcia wyróżniają się: kadra kierownicza i inteligencja oraz uczniowie i studenci. Przeciwni wysłaniu polskich żołnierzy do Kosowa są najczęściej rolnicy, robotnicy niewykwalifikowani, renciści, emeryci i bezrobotni.

Daje się też zauważyć podobny jak poprzednio, choć słabszy, wpływ na opinie respondentów w tej sprawie ich ogólnego zainteresowania polityką oraz śledzenia informacji na temat konfliktu między Serbami a Albańczykami w Kosowie.

Niemal powszechne poparcie opinii publicznej dla członkostwa Polski w NATO nie pociąga za sobą równie powszechnej aprobaty konkretnych zobowiązań wynikających z przynależności do tej organizacji, w tym dla udziału polskich żołnierzy w działaniach NATO na terenach objętych konfliktem militarnym. Użycie w takiej sytuacji polskich żołnierzy poza granicami kraju popiera ogólnie tylko nieco ponad dwie piąte respondentów i tyle samo jest temu przeciwnych, przy tym opinie przeciwników są bardziej zdecydowane. W przypadku ewentualnego wysłania polskich oddziałów w ramach sił NATO do Kosowa przeważa już opinia, że Polska nie powinna w takiej misji brać udziału - uważa tak blisko połowa ankietowanych, a jedna trzecia jest odmiennego zdania. Nie można jednak wykluczyć, iż mniejsze poparcie może w tym przypadku częściowo wynikać z oświadczenia rządu, że Polska nie przewiduje wysłania oddziałów do Kosowa, gdyby NATO zdecydowało o konieczności interwencji wojskowej w tej prowincji. Deklarowany lub rzeczywisty udział polskich oddziałów w takiej misji mógłby zmienić opinie w tej sprawie.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jakie jest Pana(i) zdanie w sprawie użycia żołnierzy polskich poza granicami kraju. Czy popiera Pan(i) wysyłanie żołnierzy polskich za granicę na tereny objęte konfliktem?

	(%)				
	Popieram	Jest mi to obojętne	Nie popieram	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	8	43	7	1103
Płeć					
Mężczyźni	51	7	37	5	522
Kobiety	33	10	49	8	581
Wiek					
18-24 lat	44	16	33	7	153
25-34	51	6	38	5	196
35-44	45	8	41	6	232
45-54	40	7	49	4	216
55-64	37	7	49	8	125
65 lat i więcej	29	9	51	11	181
Miejsce zamieszkania					
Wieś	33	8	51	8	410
Miasto do 20 tys.	38	9	46	7	137
od 21 do 100 tys.	39	9	45	7	203
101-500 tys.	52	8	36	5	210
501 tys. i więcej mieszk.	58	8	29	6	143
Region					
Północny	36	8	48	8	129
Zachodni	48	6	38	8	104
Środkowozachodni	41	13	42	4	178
Środkowy	44	6	43	7	199
Wschodni	44	12	40	5	126
Południowo-wschodni	48	5	38	9	176
Południowo-zachodni	33	10	52	5	198
Wykształcenie					
Podstawowe	27	9	54	10	341
Zasadnicze zawodowe	38	10	47	4	293
Średnie	51	7	36	6	368
Wyższe	66	8	23	4	101
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	68	4	24	4	81
Prac. umysł. niż. szczebla	51	13	32	4	107
Pracownicy fiz.- umysł.	52	8	39	2	101
Robotnicy wykwalifikowani	45	3	47	5	118
Robotnicy niewykwalifik.	36	6	52	6	48
Rolnicy	25	14	59	2	52
Pracujący na rach. własny	54	8	34	5	57
Bierni zawodowo					
Renciści	31	7	52	10	125
Emeryci	33	8	48	10	198
Uczniowie i studenci	51	15	24	10	60
Bezrobotni	33	12	48	7	95
Gospodynie domowe i inni	26	9	57	8	61
Pracuje w:					
sferze budżetowej	51	9	34	6	111
sekt. państw., publicznym	45	5	44	6	101
sp. właśc. pryw. i państwa	48	8	40	4	108
sekt. pryw. poza rolnict.	54	6	38	2	210
prywatnym gosp. rolnym	26	12	57	4	61
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	34	8	49	9	141
201 - 325	36	12	47	5	159
326 - 449	41	9	45	5	179
450 - 599	40	5	48	7	177
Powyżej 599 zł	56	4	35	4	246
Ocena własnych war. mater.					
Źle	38	7	47	9	304
Średnie	36	10	47	7	516
Dobre	56	7	33	4	283
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	34	15	44	7	63
Raz w tygodniu	38	9	46	6	598
Kilka razy w miesiącu	43	10	39	8	157
Kilka razy w roku	49	6	40	5	187
W ogóle nie uczestniczy	51	5	37	7	98
Poglądy polityczne					
Lewica	45	9	42	4	236
Centrum	41	7	47	4	323
Prawica	54	8	32	6	324
Trudno powiedzieć	19	11	55	14	221

Tabela 2. Jak Pan(i) sądzi, czy w obecnej sytuacji Polska powinna czy też nie powinna wysłać żołnierzy w ramach sił NATO na teren Kosowa, by powstrzymać konflikt pomiędzy Serbią a zamieszkałymi tam Albańczykami?

(%)

	Tak	Jest mi to obojętne	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	7	49	11	1103
Płeć					
Mężczyźni	39	7	47	8	522
Kobiety	28	8	50	15	581
Wiek					
18-24 lat	42	10	40	8	153
25-34	40	5	43	12	196
35-44	33	9	49	9	232
45-54	33	6	51	9	216
55-64	27	5	58	10	125
65 lat i więcej	20	8	51	21	181
Miejsce zamieszkania					
Wieś	27	6	54	13	410
Miasto do 20 tys.	32	10	49	10	137
od 21 do 100 tys.	33	9	48	10	203
101-500 tys.	39	6	47	8	210
501 tys. i więcej mieszk.	41	8	36	15	143
Region					
Północny	25	4	58	13	129
Zachodni	43	8	43	6	104
Środkowo-zachodni	34	10	50	6	178
Środkowy	31	3	47	18	199
Wschodni	26	11	47	16	120
Południowo-wschodni	41	5	43	11	176
Południowo-zachodni	30	10	51	9	198
Wykształcenie					
Podstawowe	19	9	55	18	341
Zasadnicze zawodowe	34	7	53	7	293
Średnie	41	6	41	12	368
Wyższe	46	9	43	2	101
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	44	9	42	5	81
Prac. umysł. niż. szczebla	42	6	43	9	107
Pracownicy fiz.- umysł.	42	2	46	10	101
Robotnicy wykwalifikowani	39	7	48	6	118
Robotnicy niewykwalifik.	23	8	57	12	48
Rolnicy	27	9	53	11	52
Pracujący na rach. własny	42	11	40	8	57
Bierni zawodowo					
Renciści	23	5	54	18	125
Emeryci	24	7	54	15	198
Uczniowie i studenci	44	12	35	10	60
Bezrobotni	23	10	54	14	95
Gospodynie domowe i inni	31	7	48	14	61
Pracuje w:					
sferze budżetowej	36	10	48	6	111
sekt. państw./publicznym	36	4	48	13	101
sp. własc. pryw. i państwa	40	4	46	10	108
sekt. pryw. poza rolnict.	44	7	43	5	210
prywatnym gosp. rolnym	31	8	50	11	61
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	29	9	50	13	141
201 - 325	27	8	54	12	159
326 - 449	30	9	49	13	179
450 - 599	36	5	51	8	177
Powyżej 599 zł	44	6	40	10	246
Ocena własnych war. mater.					
Złe	30	5	52	13	304
Średnie	29	9	49	13	516
Dobre	43	6	43	8	283
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	36	10	44	10	63
Raz w tygodniu	32	8	49	12	598
Kilka razy w miesiącu	30	7	47	15	157
Kilka razy w roku	36	5	51	8	187
W ogóle nie uczestniczy	33	8	48	11	98
Poglądy polityczne					
Lewica	33	7	53	7	236
Centrum	31	6	52	11	323
Prawica	46	7	41	7	324
Trudno powiedzieć	16	10	51	23	221